

Potstal vergt strak strobedbeheer

INTRO: Zoogkoeien op stro zijn ideaal. Maar tegelijkertijd kan er ook het nodige misgaan, met alle gezondheidsproblemen van dien. Goed strobedbeheer is cruciaal.

RUBRIEK: Thema: Stallenbouw: Strak strobedbeheer helpt ziekten en kwalen voorkomen

AUTEUR: Maria Morselt

TEKST:

Een goede potstal is qua koecomfort het ideale staltype. De dieren hebben alle ruimte om te gaan staan en liggen, genoeg beweging voor goed beenwerk en een comfortabele ligplaats. Wél moet het strobed in goede conditie zijn. De hoeveelheid stro in de potstal bepaalt de temperatuur van het strobed. Te veel stro betekent te veel zuurstofvoorziening en daardoor broei. De temperatuur van het strobed kan dan boven de 35 graden komen, waardoor er een verstoring komt in de bacterieflora met te veel groei van schadelijke bacteriën. Te weinig stro geeft ook vieze dieren en meer ziekte.

Bij gebruik van een potstal vertaalt elke bezuiniging aan stro of aan oppervlakte zich al snel in een duidelijke daling van het koecomfort, wat agressiviteit van de koeien onderling teweeg brengt. Ook is het strobed moeilijker schoon te houden en gaat de hygiëne snel achteruit. Dit uit zich in slechtere groei van de kalveren en meer ziekte en sterfte onder met name de jonge kalveren. Ook baarmoederontsteking, uierontsteking, stinkpoot, navelontsteking en diarree bij kalveren komen meer voor bij een vochtig en vies strobed.

Acht vierkante meter per koe

Een goede potstal moet aan normen voldoen om de koeien schoon te houden en de bacteriegroei in het strobed in de hand te houden. De norm voor stro-oppervlakte per koe is minimaal 8 vierkante meter, dit is inclusief het kalf tot 2 maanden. Koe en kalf blijven schoon met 4 à 5 kilo stro per 8 vierkante meter per dag. Minder oppervlakte per dier betekent meer stro per vierkante meter. Strooien kan om de dag of dagelijks. Als veel koeien tochtig zijn of er worden koppels gemengd, dan is dagelijks strooien noodzakelijk. Ook kunnen tochtige koeien tijdelijk apart gezet worden. De voerhek lengte is 70-75 centimeter per koe, daarachter een dichte vloer of roostervloer van 1,8 à 1,9 meter breed met een helling van 2 procent. De opstap naar het betondeel mag 40-50 centimeter hoog zijn. Als er geen betonvloer achter het voerhek is, is de stro-oppervlakte per koe-kalfcombinatie 10 vierkante meter.

Watervoorziening

De waterbak moet op de roosters of dichte vloer staan. Als de waterbak vanuit het stro te bedrinken is, wordt het ter plekke een onhygiënische bende. De toegang naar de waterbakken moet ruim zijn, zodat er bij het gaan drinken geen aanleiding is tot rangordeconflicten. De norm voor het aantal drinkplaatsen is één zelfdrinker per 10 koeien of een grote drinkbak per 20 koeien.

Goede ventilatie is onontbeerlijk, want die versnelt het opdrogen van het strobed. Het mag echter niet tochten. Voor de koeien mag de luchtsnelheid ter hoogte van het strobed niet meer bedragen dan 0,5 meter per seconde. Kalveren kunnen slecht tegen tocht en te hoge luchtsnelheden; in het kalverhok mag de luchtsnelheid maximaal 0,25 meter per seconde bedragen. Windbreekgaas kan de luchtsnelheid beperken.

Apart hok voor kalveren

Als de kalveren tijdens het stalseizoen geboren worden, hoort bij een potstal een apart hok waar alleen de kalveren in kunnen (zie tekening hierboven). Dit hok is dikker opgestrooid en er is mogelijkheid tot bijvoeren van de kalveren. De ingang naar het kalverdeel is 50 cm breed. Als het koud is en er zijn zwakke of onderkoelde kalveren, hang dan een warmtelamp in een hoek van het kalverhok. De kalveren die het nodig hebben maken er dankbaar gebruik van. Voldoet het hok niet, dan gaan de kalveren tussen de koeien liggen.

Kader bij artikel:

In Frankrijk wordt de meeste zoogkoeien in potstallen gehouden. Veel daarvan zijn openfrontstallen. Een groot verschil met Nederland is het afkalfpatroon. Het gros van de zoogkoeien kalft in Frankrijk af in de winter. Dit is graslandtechnisch het voordeligst. In het voorjaar is de grasgroei het hoogst, hoogzomer neemt als gevolg van droogte de grasgroei af. Door af te kalven in de winter kunnen de koeien met het al grazende jongvee in het voorjaar naar buiten, waar dan volop gras is. Tegen de zomer worden de stierkalveren gespeend en verkocht aan mesterijen of gaan op transport naar Italië. Dit bedrijfssysteem houdt wel in dat de kalveren tot een leeftijd van 2 à 5 maanden op stal staan. In Frankrijk zijn daardoor kalverdiarree en longontsteking belangrijke ziekteprobleem in de zoogkoeienhouderij. In Frankrijk is men hierdoor ervan overtuigd dat voldoende ligoppervlakte, stro en ventilatie dé voorwaarden zijn voor weinig ziekteproblemen.

In België worden met name Belgische Blauwe dikbillen gehouden. Ook hier wordt veel gebruikgemaakt van potstallen, met name in het aan de Franse kant gelegen West-Vlaanderen. De Belgische Blauwe-houderij is echter niet te vergelijken met de houderij van de Franse vleesrassen. Op de intensieve bedrijven in België worden de kalveren na het afkalven of de keizersnee gescheiden van de moeders. Vervolgens worden ze net als op melkveebedrijven in iglo's of kalverboxjes gehouden en met kunstmelk en meel opgefokt. Belgische Blauwen worden moeilijk tochtig als het kalf er nog bij loopt. Doordat de moeders in dit systeem niet zogen, kunnen ze snel weer bij de stier.

Kalverdiarree ligt op de loer. Deze manier van houderij vraagt dan ook om een goed biestbeleid en strenge hygiëne om kalverziekten in de hand te houden.

Potstallen populair in Frankrijk

In echte vleesveelanden als Frankrijk en België is de potstal allang gemeengoed. Wel zijn er verschillen.

Bijschrift figuren:

Een openfrontstal is heel geschikt als potstal voor zoogkoeien. Tegen de geïsoleerde achterwand hebben de kalveren een beschutte ligplek; daarnaast de afkalfstal met stromend water. Door de stal met een paar draaihekken in tweeën te delen, kunnen de al gekalfde koeien van de nog te kalven koeien gescheiden worden.

In een goede potstal wordt dagelijks of om de dag stro gestrooid om bacteriegroei in de hand te houden.

TIP: Ventilatie-test

TEKST: Gebruik de volgende test om te kijken of de stal voldoende geventileerd is: vul de stal op een windstille dag met rook. In een goedgeventileerde stal is de lucht in 4 minuten weer helder, in een slecht geventileerde stal kan dat wel 10 minuten duren.

TIP: Kies kalverplek

TEKST: Kies de plek voor het kalverhok met zorg uit. De luchtsnelheid mag maximaal 0,25 meter per seconde bedragen (geen tocht). Een deur direct naar het kalverdeel in de buitenmuur maakt de toegang voor bijvoeren en extra zorg makkelijker.

TIP: Afsluitbaar

TEKST: Zorg dat de doorgang tussen het kalverhok en de koeien afgesloten kan worden, zodat niet tussen de koeien door achter kalveren aangevangen hoeft te worden. Dit brengt namelijk veel onrust. En stress is per definitie een ziektefactor.

TIP: Niet in kalverhok

TEKST: Ga na waarom kalveren niet in het kalverhok, maar tussen de koeien gaan liggen. Vaak is er sprake van tocht of koude-uitstraling vanaf de muur. Van een goede kalverruimte met een dik pak stro maken de kalveren dankbaar gebruik.